

Sygn. akt VI Ga 183/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Beata Hass-Kloc (spraw.)

SO Anna Harmata

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z wniosku: K. w C.

z udziałem: (...) Sp. z o.o. w R.

o wpis zastawu

na skutek apelacji wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie IX Wydziału Gospodarczego Rejestru Zastawów z dnia 8 kwietnia 2015 r., sygn. akt Rz. IX.Ns Rej Za 5890/14/065

postanawia: u c h y l i ć zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie IX Wydziałowi Gospodarczemu Rejestru Zastawów do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO Beata Hass-Kloc SSO Andrzej Borucki SSO Anna Harmata

Sygn. akt VI Ga 183/15

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 18 sierpnia 2015 r.

Wnioskiem złożonym w sprawie wnioskodawca K. w C. wniósł o wpis zastawu rejestrowego ustanowionego na akcjach zdematerializowanych do rejestru zastawów. Do wniosku przedłożył m.in. umowę o ustanowienie zastawu rejestrowego na akcjach z dnia 22 kwietnia 2015 r. Zarządzeniem z dnia 17 listopada 2014 r. starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie wezwał wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych wniosku poprzez dołączenie jednego egzemplarza prawidłowo wypełnionego wniosku RZ-1 w zakresie rubryki 5.7 (seria i numer akcji) i 6.5. oraz jednego egzemplarza odpisu poprawionego wniosku w terminie 7 dni od otrzymania zarządzenia pod rygorem zwrotu wniosku. W odpowiedzi na powyższe zarządzenie wnioskodawca przedłożył żądany formularz wypełniony w zakresie rubryki 6.5. w taki sam sposób jak pierwotnie złożony. Zarządzeniem z dnia 08 grudnia 2014 r. starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie zarządził zwrot wniosku, w uzasadnieniu wskazując, że powyższe nastąpiło z uwagi na okoliczności, iż wnioskodawca przedłożył błędnie wypełniony formularz w zakresie rubryki 6.5 a termin do złożenia poprawionego formularza upłynął bezskutecznie. Wnioskodawca złożył skargę na powyższe zarządzenie starszego referendarza sądowego.

Postanowieniem z dnia 08 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział IX Gospodarczy Rejestru Zastawów oddalił wniosek złożony w sprawie. W uzasadnieniu Sąd ten przytoczył treść art. 362 § 1 i 2 kodeksu spółek handlowych oraz podał, że wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie wobec okoliczności, iż w toku postępowania na podstawie pełnych odpisów z rejestru zastawów nr pozycji 2366399, 2351305 i przedmiotowej sprawy ustalono, iż łączna nominalna wartość akcji przekroczyła ustawowy próg w stosunku do kapitału zakładowego.

Powyższe postanowienie wnioskodawca zakrzęził apelacją w całości zarzucając mu naruszenie prawa materialnego a to art. 362 § 2 pkt 2 k.s.h. poprzez jego błędne zastosowanie w sprawie i utożsamienie ustanowienia zastawu na akcjach z ich nabyciem. W oparciu o powyższe wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku o wpis zastawu do rejestru oraz zwrot kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Rejonowy pominął, że skutek ustanowienia zastawu nie dochodzi do nabycia akcji a samo nabycie jest zdarzeniem niezależnym, przyszłym i niepewnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona, doprowadzając do wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.

Na wstępie zaznaczyć należy – w odniesieniu do wniosku apelującego o uchylenie zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku o wpis - że Sąd Okręgowy nie jest związany treścią wniosku apelacyjnego co do sposobu rozstrzygnięcia, stosownie natomiast do przepisu art. 694⁷ k.p.c. w zw. z art. art. 694¹ § 2 k.p.c. (na mocy którego przepisy księgi drugiej, tytułu II działu VI k.p.c. regulujące postępowanie rejestrowe stosuje się także odpowiednio w innych postępowaniach rejestrowych prowadzonych przez sądy, a dotyczących m.in. zastawów) w zw. z art. 44 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, w razie uwzględnienia środka odwoławczego od orzeczenia wydanego w postępowaniu rejestrowym, dotyczącego wpisu do rejestru zastawów, sąd drugiej instancji uchyła zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania sądowi rejestrowemu. Treść powyższego przepisu oznacza, że w sprawach rejestrowych sąd drugiej instancji nie jest władny orzekać reformatoryjnie. Nawet zatem uznając apelację za uzasadnioną, sąd odwoławczy zaskarżone postanowienie może co najwyżej uchylić i sprawę przekazać sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania. Z powyższego wynika, iż charakter sprawowanego przez sąd drugiej instancji nadzoru judykacyjnego sprawia, że wadliwość zaskarżonego postanowienia sądu rejestrowego może usunąć wyłącznie tenże sąd rejestrowy.

Podkreślić należy, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego sąd drugiej instancji, jako sąd orzekający merytorycznie, powinien dokonać samodzielnej oceny wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji i poczynić własne ustalenia faktyczne. Sąd ten może tym samym dokonywać ustaleń faktycznych sprzecznych z ustaleniami stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, nawet na podstawie dowodów przeprowadzonych wyłącznie w trakcie postępowania pierwszoinstancyjnego. Stosownie do treści zaskarżonego orzeczenia i zarzutów apelacji oceny w realiach niniejszej sprawy wymagało ustalenia, czy określony w umowie o ustanowieniu zastawu rejestrowego na akcjach sposób zaspokojenia zastawnika - wnioskodawcy K, który w razie wykonania ewentualnie mógłby spowodować przekroczenie ustawowego limitu wartości nabywanych przez spółkę akcji własnych, stanowi przesłankę wystarczającą dla oddalenia wniosku złożonego w sprawie.

Stosownie do treści umowy o ustanowienie zastawu rejestrowego na akcjach z dnia 22 kwietnia 2014 r. zawartej pomiędzy K. a (...) sp. z o.o. wskazana umowa została zawarta w celu zabezpieczenia wierzytelności zastawnika wobec zastawcy z tytułu umowy o współpracy handlowej. Strony umowy ustaliły najwyższą sumę zabezpieczenia na kwotę 2.000.000,00 zł. Zastawca ustanowił zastaw rejestrowy na stanowiących jego własność akcjach K. serii C o łącznej wartości nominalnej wynoszącej w dniu zawarcia umowy zastawu 38.500,00 zł. Strony umowy ustaliły również, że w przypadku niespłacenia całości lub części wierzytelności zaspokojenie K. z akcji nastąpi według wyboru Konsorcjum: w trybie przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym przez sprzedaż akcji zgodnie z przepisami k.p.c. lub przez przejęcie akcji (de facto własnych akcji) na własność w trybie i na warunkach określonych w przepisach ustawy o zastawie rejestrowym. Kodeks spółek handlowych w art. 362 § 1 ustanawia

zakaz nabycia przez spółkę akcji własnych, jednocześnie określając szereg wyjątków od powyższego. W kolejnym paragrafie wymienionego artykułu ustawodawca wskazał przesłanki (odnoszące się do kilku wyjątków od zakazu) których spełnienie warunkuje zastosowanie wskazanych wyjątków. Jedną z ww. przesłanek jest to aby łączna wartość nominalna nabytych akcji nie przekraczała 20% kapitału zakładowego spółki, uwzględniając w tym również wartość nominalną pozostałych akcji własnych, które nie zostały przez spółkę zbyte. Kapitał zakładowy K. wynosi 539.000,00 zł. Zgodnie z wpisami do rejestru zastawów nr pozycji 2366399 oraz 2351305 wnioskodawca posiada już zastawy rejestrowe ustanowione na jego akcjach a przy uwzględnieniu, że wniosek złożony w przedmiotowej sprawie zostałyby rozpatrzone zgodnie z żądaniem wnioskodawcy – wartość akcji własnych na których wnioskodawca posiada zastaw rejestrowy przekroczyłaby 20% kapitału zakładowego spółki. We wniosku o wpis zastawu rejestrowego do rejestru zastawów (RZ-1) rubryka 6 polu 5 określa się czy umowa zastawnicza przewiduje sposób zaspokojenia zgodny z art. 24 ustawy czyli przez sprzedaż przedmiotu zastawu rejestrowego w drodze przetargu publicznego, który przeprowadzi notariusz lub komornik. Wnioskodawca konsekwentnie podawał, że umowa powyższego nie przewiduje.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż kontrola instancyjna w przedmiotowej sprawie jest utrudniona z uwagi na treść zaskarżonego orzeczenia. Zgodnie treścią art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku (postanowienia) powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. W okolicznościach niniejszej sprawy sporządzone przez Sąd Rejonowy uzasadnienie zaskarżonego postanowienia wymogów tych nie spełnia, co uniemożliwia Sądowi II instancji merytoryczną ocenę działania Sądu Rejonowego, które przejawiało się odmową dokonania wpisu. Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Rejonowego w zasadniczej części stanowi bowiem dosłowne przytoczenie treści art. 362 k.s.h. oraz lakoniczną konkluzję iż łączna nominalna wartość akcji przekroczyła ustawowy próg w stosunku do kapitału zakładowego. Sąd Rejonowy nie przedstawił natomiast swojego poglądu co do tego, jakie odniesienie ma powyższe do okoliczności, iż skutek ustanowienia zastawu nie dochodzi do nabycia akcji szczególnie, że samo nabycie jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym. Niniejsze jest niezbędne w realiach niniejszej sprawy bowiem stanowisko apelującego w tym zakresie było znane Sądowi Rejonowemu co implikuje konieczność ustosunkowania się do powyższego. Nadto wskazać należy, iż zaskarżone orzeczenie zostało wydane w następstwie wniesienia skargi na zarządzenie starszego referendarza sądowego, wydanego w oparciu o inną podstawę prawną niż powołana przez Sąd Rejonowy, do czego Sąd ten nie odniósł się w ogóle w swoim orzeczeniu.

Natomiast w/w przepis art. 24 wspomnianej ustawy zawiera odstępstwo od zasady egzekucyjnego sposobu zaspokojenia zastawnika w drodze sprzedaży pozaegzekucyjnej, przeprowadzonej w drodze przetargu publicznego przez notariusza lub komornika. Warunkiem zastosowania omawianego sposobu zaspokojenia zastawnika jest zamieszczenie go w umowie zastawniczej. Ani referendarz sądowy w swym orzeczeniu, ani Sąd nie naprowadził i nie wyjaśnił w jakikolwiek sposób również samemu wnioskodawcy, dlaczego wypełnienie pola 6.5 w sposób wskazany w wniosku, na tle dowodów i okoliczności niniejszej sprawy uznawał za błędny czy też nieprawidłowy.

Zwrócić uwagę w przedmiotowej sprawie należy także na treść art. 40 ust. 3 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, zgodnie z którym rozpoznając wniosek o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku oraz dokumentów stanowiących podstawę wpisu w zakresie danych podlegających wpisowi. Sąd oddał wniosek o wpis, jeżeli treść dokumentów stanowiących jego podstawę oczywiście narusza prawo. Jak wynika ze wskazanego przepisu naruszenie prawa stwierdzone przy rozpoznawaniu wniosku musi być oczywiste (zob. Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw, Druk sejmowy Nr 218 Sejmu RP VI Kadencji). Żaden przepis ustawy nie wskazuje co należy rozumieć pod pojęciem "oczywistego naruszenia prawa". Sąd bada zatem, czy umowa zastawnicza jest sporządzona w formie pisemnej, a także czy umowa zastawnicza zawiera dane wskazane w art. 3 ust. 2 pkt 1-4 ustawy, w zakresie, w jakim podlegają one wpisowi do rejestru. Przepis art. 40 ust. 3 został wprowadzony do ustawy nowelą z 5.9.2008 r. i według uzasadnienia tej ustawy stanowi ograniczenie zakresu orzekania sądu w sprawach o wpis do rejestru zastawów. W czasie rozpoznawania wniosku sąd będzie badał bowiem jedynie treść i formę wniosku oraz dokumentów stanowiących podstawę wpisu i

to w ograniczonym zakresie, czyli co do danych będących podstawą wpisu. Wprowadzono dodatkowe ograniczenie dla decyzji negatywnej sądu dotyczącej wniosku o wpis do rejestru zastawów poprzez możliwość oddalenia tego wniosku jedynie w przypadku, gdy treść dokumentów stanowiących podstawę wpisu w oczywisty sposób narusza prawo. Brak jest natomiast w ustawie oraz w jej uzasadnieniu wyjaśnienia, co należy rozumieć przez oczywiste naruszenie prawa. Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym w doktrynie oczywiste naruszenie prawa przez treść dokumentów stanowiących podstawę wpisu, należy rozumieć jako wyjątkowe sytuacje, kiedy to treść dokumentów w sposób jaskrawy narusza prawo (np. z dokumentów wynika, że przedmiotem zastawu ma być nieruchomości) (por. J. Gołaczyński, M. Leśniak, Zastaw rejestrowy i rejestr zastawów. Komentarz, Rok wydania: 2009 Wydawnictwo: C.H.Beck - Legalis). Z powyższego wynika, że nie każde naruszenie prawa objęte zakresem badania sądu w zakresie jego wąskiej kognicji skutkuje odmową dokonania wpisu. Naruszenie prawa musi być rażące i na pierwszy rzut oka niezgodne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa – bez potrzeby zastanawiania się bądź głębszej analizy (por. J. Mojak, J. Widło, Zastaw rejestrowy i rejestr zastawów. Komentarz praktyczny, Lexis Nexis wyd. 3, s. 238-247). W doktrynie wyrażono także pogląd, który Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie podziela, iż w świetle art. 58 § 3 k.c. jeżeli trzon stosunku zastawu jest ukształtowany przez strony zgodnie z prawem, to należy utrzymać zastaw w mocy przez jego wpis, a nie odmawiać wpisu. W związku z tym, że przyjmuje się, iż nie można dokonać częściowego wpisu i częściowej odmowy wpisu, to oddalenie wniosku wchodzi w rachubę tylko przy oczywistej niezgodności z prawem postanowień podlegających wpisowi w rejestrze (por. J. Mojak, J. Widło, Zastaw rejestrowy i rejestr zastawów. Komentarz praktyczny, Lexis Nexis wyd. 3, s. 246-247).

Należy przy tym zauważyć, że rozporządzające czynności prawne dokonane w naruszeniu przepisu art. 362 ksh są ważne (por. post. SA w Katowicach z 05.07.2013, V ACz 634/13, wyrok SA w Łodzi z 09.04.2013r. I ACa 1113/12, komentarz orzecznicy do art. 362 ksh z 2014r. K. Dunkiewicz).

Mając powyższe na względzie, na podstawie ww. przepisów Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie IX Wydziałowi Gospodarcemu Rejestru Zastawów.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy, uwzględniając powyższe uwagi, poczyni ustalenia w ww. zakresie i dopiero na ich podstawie wyda stosowne orzeczenie w sprawie.